

עתיד הכוחות

צוות של בית-הספר הבריטי לפיקוד ולמטה בקמברלי בראשות מיג'ור ב'ו ברי*

מוטסת, גבר העניין בקפיצת המדרגה ובשינוי התפיסה, המבדילים בין עוצבות מנוידות באוויר לבין עוצבות שאינן אלא מובלות באוויר. עתיד הכוחות המוטסים הבריטיים ייקבע על-ידי יחסי-גומלין מורכבים בין כמה גורמים – כלכליים, פוליטיים, צבאיים ובין-זרועיים. אין מחסור באינטרסים מוקנים של גורמים שונים, אך יש הכרח להעיף מבט נועז לעבר העתיד, אל סוף המאה, לאחר שיצליחו להתגבר על כל מחלות הילדות, ומגוון רחב וחדש של כלי-נשק ומסוקים יוכנס לשירות. מטרת המאמר להציע כמה תפיסות לפיתוח של הכוחות המוטסים הבריטיים, הנוטלים חלק בגזרה המרכזית של נאט"ו, מעתה ועד סוף המאה. במאמר ייבחנו הארגון, הציוד, הטקטיקה והמבצעים בעתיד.

בפעולה מוטסת נעים הכוחות הלוחמים בשדה-הקרב בכלי-טיס, בדרך כלל – מסוקים – בשליטתו של מפקד כוח יבשה, ועוסקים בלוחמת יבשה. הכוחות האלה נהנים מן היכולת לגשת למטרותיהם מכל כיוון אפשרי, לפגוע ביעדים בשטחים שאלמלא כן אי-אפשר היה להגיע אליהם, לטוס מעל מכשולים, ולעקוף עמדות אויב על מנת להשיג הפתעה. אפשר לפרוס את הכוחות, ולחזור ולפרוס אותם במהירות, או לרכזם ולפזרם בקלות. ברבים מהמבצעים של הצבא הבריטי מאז 1945 נעשה שימוש נרחב במטוסי תובלה ובמסוקים של שלוש הזרועות. הטקטיקה והמבצעים, הכרוכים בכוחות מוטסים מכל הסוגים, שבהם הועברו יחידות ועוצבות של כוחות היבשה בדרך האוויר ממקום למקום, התפתחו ללא הרף. בשנות השבעים נוסו רעיונות שונים של הטסה, ולא מכבר הסתיים ניסוי, שנמשך חמש שנים, בעוצבה מוטסת של הצבא הבריטי, המוצב בגרמניה.** עם פרסום ההודעה, כי חטיבת החי"ר 24 תהפוך לחטיבה

* כחלק מן הלימודים בבתי-הספר הבריטיים לפיקוד ולמטה בקמברלי, חוקרות קבוצות של חניכים בנושאים צבאיים. המאמר מבוסס על מחקר, שהכין צוות, שמנה שנים-עשר קצינים מחילות שונים, בראשות מיג'ור ב'ו ברי מחיל הרגלים הקל, והוצג בקמברלי בשבעה בדצמבר 1987. ההשקפות, המובעות בד"ח, הן של אנשי הצוות בלבד, ואינן מבטאות עמדה רשמית כלשהי.

** המאמר עובד לפי פרסום בכתב-העת RUSI Journal סתיו 1988. יש לשים לב לשינויים, שחלו מאז פרסומו בזירה האירופית, ובעיקר להתמוטטות ברית ורשה. למרות השינויים הללו, מציג המאמר דרך עקרונית להתמודד עם סוגיית בניין הכוח למבצעים אנכיים – המערכת.

המוטסים בבריטניה

האיום

עד סוף המאה, ימשיכו לאיים עלינו כוחות ממוכנים, הנהנים מעדיפות מספרית, אשר ירוכזו נגד נקודות תורפה. "גופי התמרון המבצע" הסובייטיים (OMG) ינועו קדימה כדי להשתלט על שטחי מפתח, או כדי לפתוח בחזירה, או באיגוף, רחבי היקף. חדירת כוחות היבשה עלולה ליצור מסדרונות, שדרכם ינועו כוחות סער מוטסים אל עורפנו.***

נראה, כי התורה המבצעית הסובייטית נשענת יותר ויותר על כוחות שניידותם עולה על ניידות העתודות של המגן. אין ספק, כוחות יבילי-אוויר וכוחות מוטסים משלימים את תפקידי הגוף המתמרן בתחום הזה. לפי התפיסה הסובייטית, שדה הקרב הוא אזור זורם ומשתנה, לא-קווי, שהגבולות בין עורף לחזית מטושטשים בו.

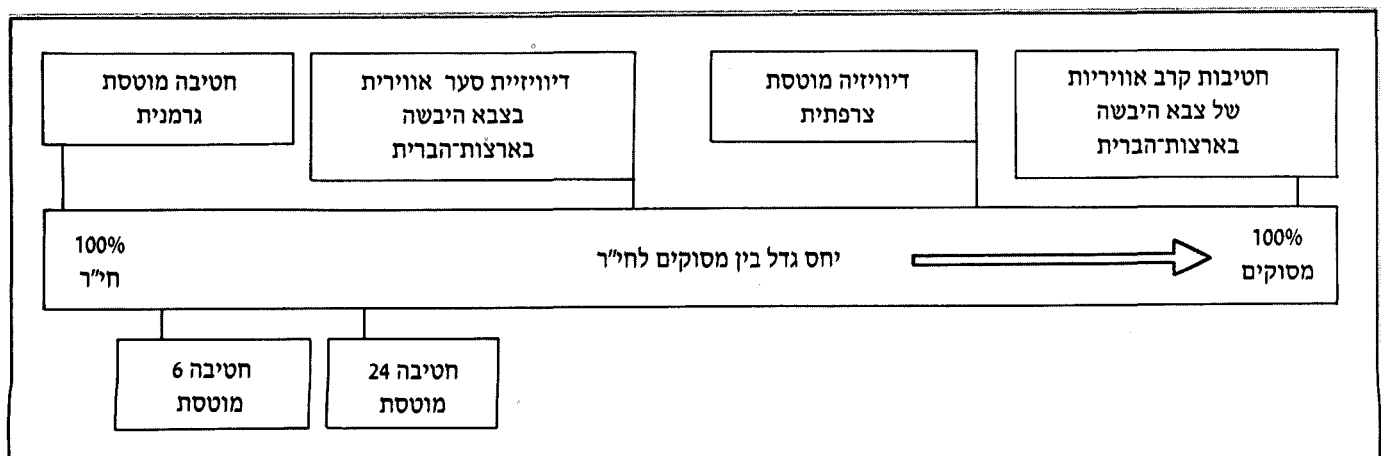
*** על הכוחות המוטסים הסובייטיים, ראו מאמריו של תא"ל שמעון נווה במערכות 324 ובגיליון הזה – המערכת.

תפיסה זו מסתמכת מאוד על מסוקים ויוצרת קרב תלת-ממדי. צבא, הממשיך לחשוב במושגים של תמרון דרממדי בלבד, יימצא מולה בעמדת נחיתות ברורה.

הסובייטים רואים את המסוק כאחת ממערכות-הנשק החשובות ביותר בשדה הקרב המשולב; הוא משלים את תפקידי הטנק. ריצ'ארד סימפסון סיכם את השקפת הסובייטים בביטוי: "כמו הרוטור ביחס לזחל, כך הזחל ביחס למגף". הדוקטרינה הסובייטית רואה את תפקידו העיקרי של המסוק בסיוע אוויר קרוב, בלחימה נגד מסוקים אחרים ובהחדרת כוחות סער לעורף האויב.

יש להניח, כי כוחות הסער הסובייטים ימשיכו להתרחב, ויכולת מסוקי התובלה שלהם תגדל, עם הכנסתם לשירות של דגמים חדשים של המסוק היפ ועם החלפת המסוק הוק במסוק האלו (המסוגל לשאת מטען מועיל דומה לזה של מטוס התובלה הרקולס). מסוק הינד תוכנן, בעיקר, למשימות של סיוע ישיר באש. המסוק החדש האווזוק, דומה ביכולתו ובגודלו למסוק הקרב האמריקני אפאצ'י, וסבורים, כי תוכנן במיוחד לתקוף מטרות קרקע ולפעולה

תרשים 1: קשת הניידות באוויר

נגד טנקים. ייתכן, כי יש לו גם יכולת אוויר-אוויר נגד מסוקים אחרים.

תכניות הבריטים

מאז 1983 עסקו חטיבה 6 וכוח מסוקי הסיוע של חיל האוויר המלכותי בגרמניה בניסויים בתפיסה של עוצבה נ"ט מוטסת, המסוגלת להתמודד עם חדירת אויב ועם כוחות סער של האויב, ולפעול בגזרתו של קורפוס. חטיבה זו מחליפה השנה את ציודה, וחטיבה 24 תקבל על עצמה את המשימות המוטסות. גדודי הח"ר המוטס של החטיבה יסתייעו ברגימנט מזרוע האוויר של כוחות היבשה (AAC). הרגימנט הזה מצויד במסוקי לינקס, החמושים בטיילים נ"ט טאו ובמסוקים קלים לינקס, שנכנסו לא מכבר לשירות. לינקס ישמש, בעיקר, כמסוק תובלה להחשת הפריסה ונוהל הקרב ולהטסת מפקדים ועתודות.

בכוח מסוקי הסיוע של חיל האוויר המלכותי יוחלף מסוק הסיוע הקל פומה, והממשלה הודיעה, כי בכוננתה להזמין לכך 25 מסוקי תובלה EH101, המסוגלים לשאת מטען מועיל כפול מזה שיכול לשאת פומה, וכל אחד מהם יכול להטיס מחלקה שלמה של רובאים. מסוק הסיוע הבינוני צ'ינוק, בעל יכולת ההטסה המופלאה של יותר מחמישים חיילים על מלוא ציודם ועם מטען (פנימי, או חיצוני) גדול, בתנאים מבצעיים קשים, ימשיך לשרת. מסוקים גאזל רלינקס/טאו לסיור וללוחמה נ"ט בכוחות היבשה יוחלפו בסוף שנות התשעים במסוק הקרב הקל. למסוק הזה אמורות להיות יכולת מלאה לטיסה נמוכה לוחכת-קרקה ביום ובלילה, זריזות גבוהה ונשיאת טילים ארוכיטווח נ"ט מן הדור השלישי (TRIGAAT). משימתם העיקרית – פעולה נגד טנקים, אבל הם אמורים להעסיק גם מסוקי אויב. הכנסת מסוק הקרב הקל לשירות תאפשר ללינקס לקבל על עצמו את תפקיד המסוק הקל בשאר חלקי זרוע האוויר של כוחות היבשה.

הדיון הזה נחלק לשניים. בחלקו הראשון נבחן את תפקיד החטיבה המוטסת, את ארגונה, את הטקטיקה ואת ציודה, ובחלקו השני נדון בהקמת דיוויזיה מוטסת ובהפעלתה ברמה של קבוצת ארמיות.

חטיבה מוטסת: תפקידה, הטקטיקה שלה, ארגונה וציודה

כוחות משוריינים, כשלעצמם, אינם מסוגלים למלא את המשימות הרבות המוטלות על עתודה מבצעית, מפני שתנועתם על הקרקע עלולה להשתוות, או להתעכב, בעיקר על-ידי פעולות אמונה, או על-ידי זיהום בחומרים כימיים, או במוקשים פזירים. התנועה האטית של כוחות משוריינים בדרכים פירושה, כי אין להניח, כי יוכלו להגיב במהירות גדולה יותר מאשר כוחות מבקיעים, או מאשר כוחות סער מוטסים של האויב.

ברמות הטקטיות וברמות המבצעיות הגבוהות יותר יש לתגבר את העתודות המשוריינות בכוחות מוטסים,

אשר ינצלו את הממד השלישי לתמרון מהיר על פני הקרקע ולמעבר מכשולים. היכולת לנוע באוויר במהירות משמעתה שהכוחות האלה יכולים להתמודד עם כוחות סיור ועם אש האויב באמצעות מהירות ופיזור.

אנו סבורים, כי עוצבות יבילות-אוויר צריכות לפעול בצורה, שתמצא את מרב יכולת המסוק. המסוק משוחרר ממגבלות קרקע, וחופש תמרונו יושג אך ורק מתוך ויתור על תכונות מיגון אחדות, כגון שריון.

את המיגון ניתן עדיין להשיג מתוך ניצול הקרקע כמו בשעת תמרון קרקעי, אך מבלי להיות כבול כל כך לאילוצי הקרקע. כן ניתן להשיג מיגון בעקיפין – על-ידי תמרון באוויר לריכוז מהיר, להשגת מסה של כוחות, תנופה, הפתעה ופעילות התקפית.

פלגות של מסוקים חמושים, הפועלות לבדן, יכולות לתקוף שריון, הנע בשטח פתוח. כך ביכולתן לשלוט בנעשה על הקרקע לפרקי-זמן מוגבלים, אך אינן יכולות להחזיק בשטח מול התקפה רצופה. רק צוות כלל-חילי יכול להחזיק בשטח, או לקיים בידיו שליטה לפרקי-זמן. אולם, ככל שמציידים את הכוח המוטס במערכות נשק, שאינן יבילות-מסוק, כך יתקשה המפקד לנצל את מהירות המסוק.

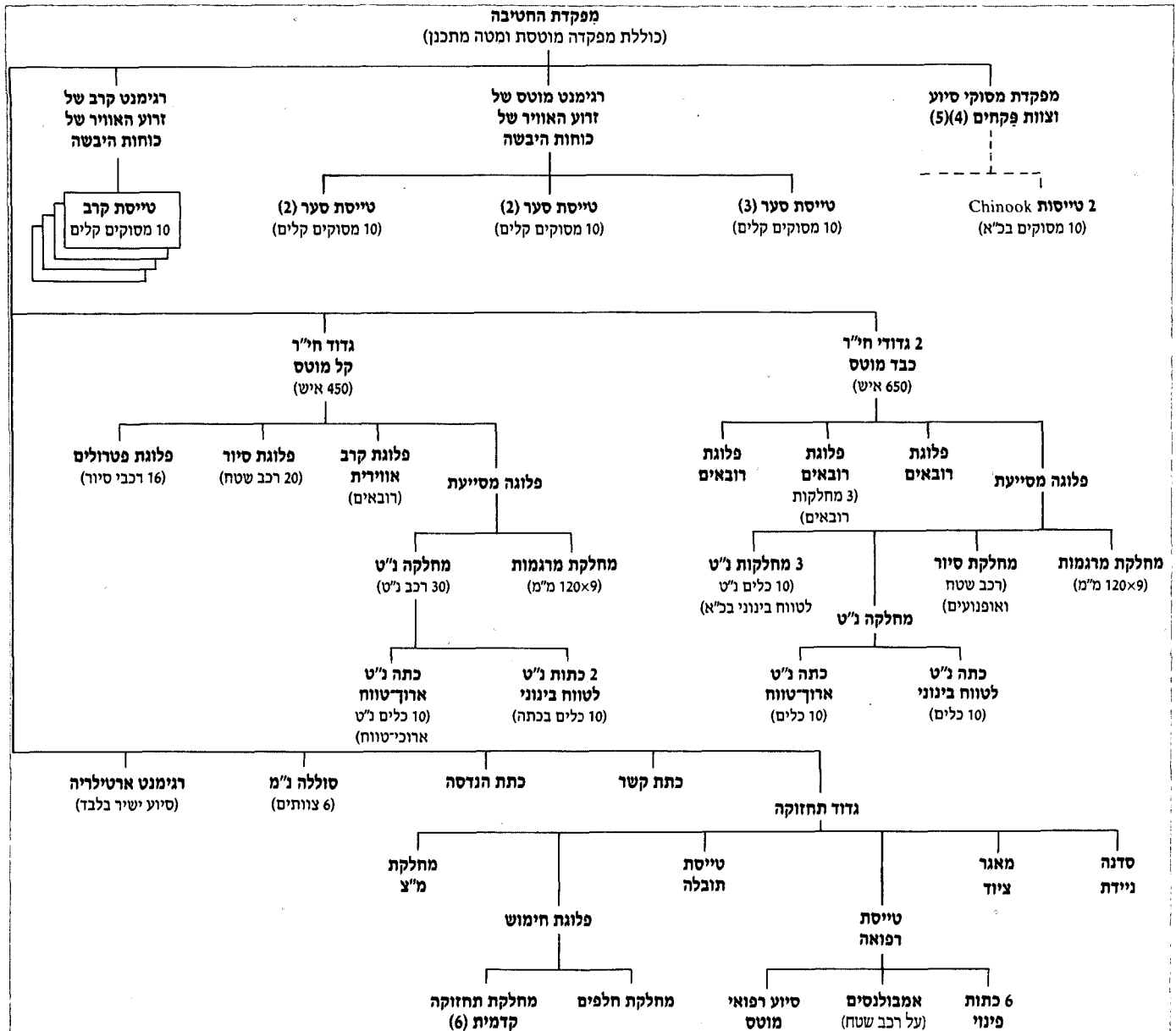
קיים מגוון רחב של עוצבות מנוידות-באוויר ושל יחידות מוטסות (ראו תרשים 1). מצד שמאל מופיעים כוחות, המוטסים במסוקים, אך נועדו לתמרון על הקרקע, כמו חטיבת Luftlande הגרמנית. מעט יותר ימינה מופיעות יחידות מוטסות בעלות יכולת מוגבלת לתמרון אווירי. כאן מצויה חטיבה 6 עם טייסת מסוקי התובלה האורגנית שלה. במרכז מופיעות עוצבות, שבהן מסתייע הח"ר במסוקי תובלה ובמסוקים אורגניים רבים. דיוויזיה הסער האווירית של כוחות היבשה של ארצות-הברית היא יחידה כזו. יחס גבוה יותר בין מסוקים חמושים למסוקי תובלה וח"ר קיים בדיוויזיה הצרפתית המוטסת, ובקצה הימני של הקשת מופיעות יחידות, המורכבות אך ורק ממסוקים, כגון חטיבות הקרב האוויריות בדיוויזיות ובקורפוסים של כוחות היבשה של ארצות-הברית.

העוצבה המוטסת בעתיד

היחס בין מסוקים חמושים ומסוקי תובלה לעוצבה המוטסת הוא יחס בין טנקים ונגמ"שים לעוצבה המשוריינת. מפקד הדיוויזיה הראשונה של צבא ארצות-הברית, שהפכה לדיוויזיה מוטסת, אמר, כי תפקידו "לחשוב על לוחמת היבשה בדרכים חדשות, על סמך היכולת והמגבלות של המסוק". על יסוד פילוסופיה זו והניתוח דלעיל, הכנו עץ מבנה של חטיבה מוטסת משנת 1997 ואילך (ראו תרשים 2).

הגענו לצורה זו של ארגון על סמך תרגילי מפות, לבחינת ניהול העוצבה בשלבים שונים של המלחמה ואפשרויות שונות לארגון החטיבה ולטקטיקה שלה. בחנו דרכים להפעלת החטיבה המוטסת בקרב מתוך עיון בטקטיקות שונות ובתגובה האפשרית של האויב.

תרשים 2: הצעה לעץ מבנה של חטיבה מוטסת בעתיד

הערות:

- (1) על גבי ארבעה כלירכב שטח (ATMP) ומסוק קל לחפ"ק.
- (2) מסופחים לגדוד ח"ר כבד.
- (3) מסופחים לגדוד ח"ר קל ולמפח"ט.
- (4) כולל צוות פיקוד ותכנון קבוע של מסוקי סיוע.
- (5) מקבל מסוקי סיוע ת"פ למבצעים מיוחדים.
- (6) מתחזקת בשטח את כל סוגי המסוקים.

הפטרולים עוסקת בסיור ובתצפית. פלוגה זו אומנה לפעול בצוותי סיור של ארבעה לוחמים, ויש לה יכולת לשהות בשטח מאחורי קווי האויב. מפקדת החטיבה מאורגנת ומצוידת לפעולות קלות בפרקי-זמן קצרים, כשהיא משתמשת במסוקים הקלים כחפ"קים מוטסים. ציוד קשר כבד נישא על גבי רכב שטח קל.

המרכיב האווירי הורחב עד לחטיבת מסוקי קרב. עוד מסוקים קלים אורגנו בחטיבה מוטסת. גדודי הח"ר הכבד המוטסים דומים לגדודים המוטסים הקיימים, ומצוידים בנשק רב נ"ט. הגדוד המוטס הקל הוא יחידה חדשה, המצוידת באמצעים לסיוע לכלל החטיבה. פלוגת הסיור של הגדוד נעה על גבי רכב שטח קל ופלוגת

ביותר של הח"ר – ההשהיה ו"ההיערכות" לקראת תקיפה של שריון האויב במסוקים חמושים. תקיפה כזו מחייבת, כי הח"ר יוכל לא רק לאלץ את הח"ר הממוכן של האויב לדדת מרכבו, אלא גם להדוף לאחר מכן את ההתקפות הרגליות.

מתוך טיעונים כאלה ודומים להם בקשר למבצעים התקפיים עולה, כי בגדודי הח"ר המוטס הכבדים צריך להיות איזון בין היכולת נגד-שריון והיכולת נגד-ח"ר לסוגיה. המפקדים יבחרו לעצמם מן הגדודים, כמובן, את המרכיבים הדרושים לכל מבצע בנפרד. במשימה של בלימת חדירה בשטח פתוח, תינתן עדיפות לטילים נ"ט על פני מחלקות ח"ר. סדרי עדיפויות כאלה עשויים להיות הפוכים בהתקפה בשטח סגור.

תסריט של בלימת חדירה

בחננו תסריט של מבצע לבלימת חדירה של כוח משוריין של האויב, בהתבסס על קצרה (ראו תרשים 3). בתסריט מופיעה חטיבה בשטח כינוס, הרחק מן החזית. ברגע שהחטיבה מקבלת פקודה לפרוס לפנים, היא משתמשת במסוקים הקלים להטסת מפקדים, אנשי מפתח וציוד. מסוקי הסיוע משמשים להטסת האנשים, מערכות-נשק קרקעי ותספוקות, בעוד שמסוקי הקרב מתפרסים בכוחות עצמם. המהלך, המתואם על-ידי מפקדת החטיבה, צריך להיות מתואם ברמה המבצעית על-ידי מפקדת קבוצת הארמיות ועל-ידי מפקדת חיל האוויר הטקטי של בעלות-הברית (ATAF). תיאום כזה יאפשר להכתיב למסוקים נתיבי טיסה כדי שינצלו את ההגנה נ"מ של כוחותינו בצורה מרבית, ייהנו מאבטחה של מטוסי קרב, ויתואמו עם תנועות ועם אמצעי הונאה אחרים ברמה המבצעית.

החטיבה תאורגן כאשר מפקדת גדוד קל מפקדת על צוות קרב שמשיתמו למסך, לאבטח ולדווח. הצוות מורכב מפלוגת פטרולים רגלית ורכובה על אופנועים, בצירוף מחלקות מפלוגת הסיוע על רכב קל. נשק כבד מן הפלוגה המסייעת ייפרס לפנים. המסוקים ישמשו להעברת פטרולים ממקום למקום, ומסוקי הקרב יעסיקו שריון ומסוקים של האויב. כל מרכיבי צוות הקרב חייבים לצפות ולסייר. צוות הקרב משתדל להרוויח זמן, בהפעלת נשק נ"ט קרקעי, ביכולת נ"ט של מסוקי הקרב ובאש עקיפה, לרבות מוקשים, המשוגרים ממרחק, כדי לחפות על פריסת שאר יחידות החטיבה.

הגדודים הכבדים מפעילים אש מרוכזת לשיבוש תנועות האויב. מסוקים קלים, ואם צריך – גם מסוקי סיוע, מאפשרים להם להניע עתודות בשטחים, הנתונים לשליטתם, או לשנות פריסה. עם זאת, יהיה על הגדודים להכין מערכי הגנה כדי לשפר את שרידותם מול אש האויב. הזמן הדרוש לכך יגרום להאטת הפריסה, ויזיז את החטיבה שמאלה יותר, על פני הקשת שלנו (ראו תרשים 1).

ניתן להתגבר על מגבלה זו בשתי דרכים. ראשית, אם מאמנים את הגדוד הקל לנצל את עוצמת האש, העומדת

גדוד התחזוקה נועד לתחזק את החטיבה בכל תחומי קבוצת הארמיות. העוצבה, שאלה יסופח הכוח, תספק דלק. הטכניקות, שפיתחה חטיבה 6 במהלך הניסוי, צריכות להיות, לדעתנו, יסוד איתן לעתיד, אם כי תמיד יהיה צורך בסיוע תחזוקתי מבסיסים קרקעיים ובאמצעות מסוקים גם יחד. חישבנו ומצאנו, כי החטיבה תזדקק לשלושים גיחות צ'ינוק לאספקת תחמושת ליום לחימה. אפשר, כמובן, להעביר את המטען הזה גם בדרך היבשה, אם נהיה מוכנים לשלם את המחיר. הצורך לתחזק את המסוקים עצמם בקו הקדמי יגבר, והקמת נקודות תחמושת ותדלוק תקבל עדיפות גבוהה.

התפקיד העיקרי של החטיבה צריך להיות, לדעתנו, התמודדות עם חדירות שריון של האויב. ניתן לנצל את החטיבה גם כדי לשחרר עוצבות משורינות למבצעים התקפיים, או כדי לבלום התקפות-פתע על-ידי כוחות, שהנחת האויב מהאוויר. החטיבה מסוגלת גם לסייע לפעילות התקפית באבטחת קווי התחלה, בהשתלטות על מעברי מכושלים, או בתקיפת מטרות מזדמנות בפערים בין דרגי האויב.

צוותי קרב מוטסים

כשעוצבות ויחידות צבאיות מתכוננות לפעולה מסוימת הן מתארגנות בציוותים הטובים ביותר האפשריים בין זרועות שונות, כדי להתמודד עם המשימות המיוחדות שקבעו המפקדים. חטיבה משורינת, למשל, תקבל לעתים קרובות פלוגת ח"ר וסיוע ת"פ צמוד של ארטילריה, של הנדסה, ושל נ"מ. העיקרון הזה, של ארגון הכוח בהתאם למשימה, הידוע כ"ציוות לקרב", ישם בעוצבות מוטסות לא פחות מאשר בעוצבות משורינות.

יחידות החטיבה המוטסות מהוות קבוצה של "לבנים", שמהן יכול המפקד להרכיב את צוותי הקרב שלו לפעולות מסוימות, ובהתאם לכוח-האדם, העומד לרשותו. במשימת בלימה בשטח בנוי, למשל, ניתן להטיס קדימה את שני הגדודים הכבדים לפני הגדוד הקל, ואילו מבצע לבלימת כוחות סער מונחתים יחייב להניע קדימה את גדוד הסער ואת הגדוד הקל תחילה, כדי לאתר את האויב, ולבולמו. הגדודים הכבדים ינועו לאחר מכן כדי להשמיד את האויב בתקיפה רגלית.

הבעיה העיקרית, הניצבת בפני המח"ט המוטס, היא איזון בין העוצמות ובין החולשות היחסיות של היסודות השונים בעוצבה, ובייחוד נשק קרקעי ומסוקים חמושים. אנו סבורים, כי בתסריטים רבים תהיה לפריסת מסוקי הקרב עדיפות על פני פריסת הח"ר. הרכב הגדודים הכבדים משקף גם הוא את צורכי האיזון. צוותים של טילאי נ"ט יהיו מסוגלים לתקוף שריון, הנע בשטח פתוח. כן תהיה דרישה להעסיק שריון, הנע בשטחים המיוערים ובשטחים הבנויים, המתרבים בגזרה המרכזית של נאט"ו. העסקה כזו מחייבת נשק נ"ט קצר-טווח. הכוחות היחידים, המסוגלים להפעיל נשק כזה בקרב הם כוחות ח"ר. ברבים מהתסריטים שבחנו היה אחד התפקידים החשובים

נשק לסיוע באש, כמו תותחים ורקטות, ונשק אוויר-אוויר הולם. יש לשפר את שרידות כל המסוקים, ויש סיבות מספיקות להתקין נשק להגנה עצמית במסוקים הקלים ובמסוקי התובלה.

טיילי כתף נ"מ יגנו על היחידות הפועלות רגלית, ויאבטחו שטח מפני מסוקי אויב. טילים כאלה ימלאו תפקיד חשוב במיוחד בהגנה על אתרים בעלי חשיבות גדולה, כגון נקודות תחמוש ותדלוק קדמיות של מסוקים, ונקודות הנחתה והטענה. ייתכן, כי בזמן התנועה המבצעית תעלה דרישה לפרוס "מוצבי חוק" של נ"מ, כדי לתגבר את החיפוי נ"מ של כוחותינו. לכן, אנו סבורים, כי בחטיבה צריכה להיות סוללה גדולה נ"מ. בדומה לכך, אנו סבורים, כי תלות החטיבה במסוקים לתנועות מבצעיות ולתנועות וטקטיות מצדיקה את הטלת המשימה של לוחמה נגד מסוקים על אחת מטייסות מסוקי הקרב, כתפקיד עיקרי. טייסת זו תלווה מסוקים בשעת התנועה בהיטס, תתגבר את החיפוי הקרקעי נ"מ, וחשוב מכל: תגן על המסוקים, שיתמרנו תוך כדי הקרב החטיבתי.

ומיין יבואו המסוקים הקלים הנוספים? בהנחה, כי לא יהיה אפשר יהיה לגייס את הכספים הדרושים מתוך פרויקט של מערכת-נשק ניידת פחות, יהיה צורך להקטין את כמות המסוקים בדיוויזיות המשוריינות. ייתכן, כי במבט ראשון צעד כזה נראה כאילו גוזלים מראובן כדי לפצות את שמעון, אבל ברור שבעוד שיכולת של דיוויזיה עם קצת פחות מסוקים נפגעת רק במידה שולית, חטיבה מוטסת עם גוף קטן יותר מרגימנט של מסוקי קרב נחלשת מאוד. ראוי לזכור, כי הצרפתים ריכזו את המסוקים עבור הדיוויזיה המוטסת שלהם מתוך קיצוץ במסוקים של שאר כוחות היבשה במחצית.

דיוויזיה מוטסת מבצעית

תקצר היריעה לניתוח מקיף של טקטיקה במאמר הנוכחי. ניסינו להראות כיצד ניתן ליצור אפשרויות טקטיות חדשות מתוך ההזדמנויות החדשות, שמספק המסוק, למהירות תגובה, לזריזות, לניידות ולפעילות התקפית. אולם, כפי שאפשר ללמוד מניסיון הגרמנים בחזית הרוסית במלחמת העולם השנייה, עדיין הצלחה טקטית יכולה להוליד לתבוסה, אם מפסידים ברמה המערכתית.

ברמה זו יש צורך בעתודות גמישות, ניידות ובעלות עוצמת אש גדולות ביותר. שליטת מפקד קבוצת ארמיות בנאט"ו בעתודות ובעוצמת אש, כדי להשפיע על המאמץ העיקרי שלו, פחותה מהשליטה של מפקד חזית סובייטית. ברוב המובנים הוא תלוי בקורפוסים הכפופים לו, כדי שאלה יספקו לו אמצעי לחימה. ייתכן מאוד, כי כשיגלה איום, או הזדמנות, רציניים בגזרת קורפוס, יהיה עליו להקצות מחדש את הכוחות שכבר הוקצו באחד הקורפוסים הלאומיים, כדי לתגבר קורפוס אחר. חוסר היכולת להעביר כוחות לוחמים במהירות רבה עלול לגרום הצלחה מבצעית של האויב, אשר עלולה לשבש

ארטילריה ובעזרת מטוסים קבועי-כנף, כדי לצמצם את שחיקת מסוקינו. תכנית כזו תתואם, אמנם, ברמה הגבוהה ביותר, אך אינה מהווה סטייה קיצונית מן העקרונות המקובלים של אש ושל תנועה.

ארגון וציוד

מכאן אנו מגיעים לדיון בצורכי ההיטס במסוקים. אם העוצבה צריכה לטוס בשלושה גלים או יותר, לא יהיה ביכולתה להשיג הפתעה ולהגיב במהירות, ובעוצמה מספקת, כדי להצדיק את קיומה. הכרחי, כי העוצבה תנוע בשני גלים בלבד.

כיום, מבצעים מוטסים אינם אלא אחד משני התפקידים העיקריים של צי מסוקי התובלה; התפקיד השני הוא סיוע תחזוקתי. כמובן, קיימים מתחים וסתירות בין שני התפקידים. יש הכרח להבין, כי יכולת החטיבה המוטסת לנהל תמרונים מבצעיים מותנית לחלוטין בריכוז מהיר של די מסוקי תובלה, כדי שהחטיבה תוכל למצות את הפוטנציאל שלה לתנועה מבצעית מהירה ביותר.

איזון הדרישות הסותרות של תחזוקה ושל ניידות באוויר הוא החלטה רגישה של המפקד. יש צורך בנוהל קרב סדור וברור, ואנשי התחזוקה שלנו אינם צריכים להניח אוטומטית, כי סיוע המסוקים יעמוד לרשותם בכל שלבי המערכה. אם לא יהיה אפשר לרכז די מסוקי תובלה במהירות הדרושה, יחזק הדבר את השאיפה לצמצם את המרכיב הקרקעי של החטיבה המוטסת, ככל הנראה, עלידי גריעת אחד מגדודי החי"ר. צמצום כזה יפגע בחוסן החטיבה, ויקטין את האפשרויות הטקטיות, העומדות לרשות המפקד.

אין להאט את פריסת החטיבה בהטסת ג'פים לפני, כדי לשאת ציוד ותספוקת חיוניים. רכב שטח פשוט (ATMP) צריך להיות הרכב היחיד שיוטס. הגיע הזמן, לדעתנו, לתכנן רכב, שיתאים למסוק EH101 ולמסוק הקל. רכב כזה ישפר את יכולת החטיבה לשנע קדימה נשק כבד וציוד בשדה הקרב, ולפנות נפגעים. חישבנו, כי החלפת הג'פים ברכב כזה תקטין בכחמישית את המטען שעל המסוקים לשאת כדי להטיס את החטיבה.

אשר ליחידות המסייעות: אין להניח, כי יוכלו להטיס קדימה נשק ארטילרי אחר מאשר מרגמות 120 מ"מ עם תחמושת נפיצה ועם פצצות נ"ט "כחמות". החטיבה יכולה לקבל סיוע ארטילרי ישיר באמצעות המפקדים ובאמצעות קציני התצפית של רגימנט הארטילריה שלה, שיפעילו כל סיוע ארטילרי הנמצא בטווח. אם יש ברצוננו להפעיל את רגימנט הסיור כצוות קרב מתמרן, יש להקצות לו גם קצין ארטילריה. כן יש צורך להקצות לחטיבה הרבה פקחי טיסה קדמיים וסמני מטרוט בלייזר.

הקרב המוטס הוא תלת-ממדי, ברמה המבצעית והטקטית גם יחד, כאשר הזרועות האחרות מסייעות באש ובתנועת המסוקים. חיוני לתכנן את מסוק הקרב הקל כמסוק קרב, ולא רק כמשטח נשיאה לנשק נ"ט עם מערכות להגנה עצמית. המסוק צריך להיות מסוגל לשאת

ניכרת את העוצמה הקרבית של הכוח. עוצבה זו מתוארת בתרשים 5.

עוצבה מוטסת כוללת רבים מן המאפיינים של עוצמת אוויר: גמישות, ריכוז כוח, מהירות תגובה, ניידות וטווח, או יכולת להגיע. יש להפעיל אותה אפוא כאמצעי אווירי, שאינו מוגבל באילוצי גזרות לאומיות של כוחות יבשה. ניצול כזה הופך אותה לעוצבה, שתופעל ברמה של קבוצת הארמיות, או ברמה גבוהה יותר. סיכויי ההצלחה של מבצעים בסיכון גבוה ובתמורה גבוהה, כמו השהיית "גוף מתמך" מבצע"י של האויב, או התקפות בשטח האויב, גדולים יותר כשהם מנוהלים בשילוב עם כוחות אוויר. קבוצת הארמיות היא, כמובן, רק אחד המרכיבים של מפקדה משולבת, ויש להניח כי השליטה בכוח מוטס ברמה של קבוצת הארמיות או ברמה של מפקדת חיל האוויר הטקטי של בעלות-הברית (ATAF) תגדיל את הסבירות, כי ייערכו מבצעים משולבים תכליתיים.

ניתן להפעיל את הדיוויזיה בשלמותה, או להקצות חטיבות נפרדות לקורפוסים. יש לציין, כי אם מנצלים את מסוקי התובלה הבריטיים והגרמניים ביחד, ככוח משולב, יש ביכולתם להטיס את החטיבות המוטסות הלאומיות שלהם בקנה מידה נרחב, ובגל אחד. הדיוויזיה תגיב על חדירות והנחתות בלתי-צפויות במהירות רבה יותר מאשר כוחות משוריינים. לא זו בלבד שהדיוויזיה המוטסת תשחרר את הדיוויזיות המשוריינות להתקפות נגד, אלא שהיא גם תגדיל את היכולת של מפקד קבוצת הארמיות לנהל את הקרב בהתאם לרצונו ולהוציא את היוזמה מידי האויב.

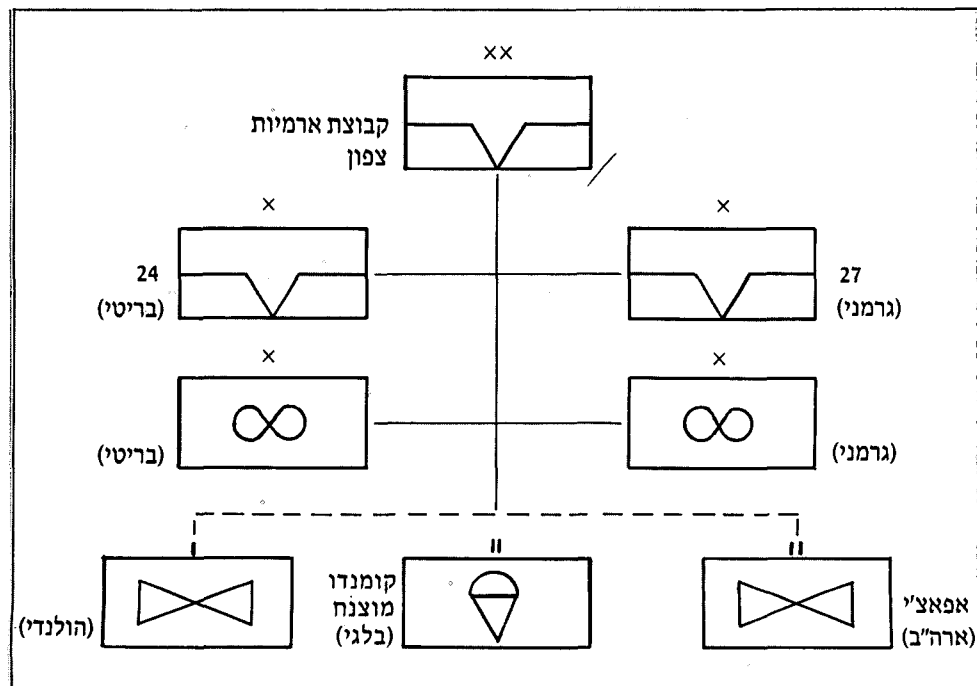
את כל התכנית המבצעית של קבוצת הארמיות רוב העתודות המבצעיות נלקחות כיום מעוצבות משוריינות וממוכנות. תנועתן של יחידות אלה עלולה להתעכב עקב פעולות אמנעה, פליטים, זיהום בחומרים כימיים ומוקשים פזירים. טעות היא לחשוב, כי אפשר להסתיר מעין האויב תנועה עצומה של כלי רכב.

דיוויזיה מוטסת, שתופעל כעתודה של קבוצת הארמיות, יכולה לקבל על עצמה משימות של סיכול חדירה ושל פעולה נגד כוחות מונחתים של האויב ברמה המערכתית, ולשחרר את השריון לפעילות התקפית. דיוויזיה כזו היא אמצעי בידי מפקד קבוצת הארמיות להפעלה נגד הבקעות, או נגד כוחות מונחתים בגזרת המאמץ העיקרי של האויב ולסיכול הפתעות. בהתקפה, עוצבה כזו יכולה לסייע בגזרת המאמץ העיקרי של קבוצת הארמיות במישורין, או בעקיפין, לצורכי חיסכון בכוח.

יחידות העוצבה המוטסת

היחידות העיקריות של העוצבה בקבוצת הארמיות צפון של ברית נאט"ו (NORTHAG) יהיו החטיבות המוטסות הבריטיות והחטיבות הגרמניות, הכפופות כבר למפקדה זו, בתוספת מסוקי התובלה והמסוקים החמושים, ההכרחיים להקנות להן ניידות. בלגיה והולנד יכולות לספק כמה מסוקי סיור קלים, ורגימנט הקומנדו המוצנח הבלגי הוא מקור מועיל לח"ר מוטס נוסף. גדוד מסוקי אפאצ'י של כוחות היבשה האמריקניים יגביר במידה

תרשים 5: דיוויזיה מוטסת בקבוצת הארמיות צפון בנאט"ו

התפיסה של דיוויזיה רב-לאומית מוטסת בקבוצת הארמיות הצפונית של נאט"ו צריכה לשמש מסגרת לקראת העתיד, שבה ניתן יהיה לשבץ אמצעים נוספים. חיוני לפעול לקראת תכנית כוללת של נאט"ו, ולא למען יעדים לאומיים צרים. ליחמה כזו יש גם צדדים פוליטיים חיוביים, מפני שהיא מבליטה את שיתוף הפעולה האנגלו-גרמני בצורה המעשית ביותר. דיוויזיה זו תהווה את הרקע המתאים ביותר לפתרון בעיות בין-דוקטרינריות ושל שילוב ציוד מסוגים שונים. ראוי לציין, כי רדיוס הפעולה של הכוחות המוטסים מאפשר להם לפעול לא רק בכל גזרתו של קורפוס, אלא גם בכל הגזרה של קבוצת הארמיות ושל הזירה כולה.

במבט קדימה

כוחות היבשה חייבים להכיר בעובדה, כי הניידות והגמישות של המסוק הם האמצעים, שבעזרתם מנהלת החטיבה המוטסת את תמרונה המבצעי. המסוקים דרושים לחטיבה המוטסת כמו שהטנקים והגנ"שים דרושים לחטיבה המשורינית, והצעותינו מבוססות על פילוסופיה זו; יישומן ישפר את היכולת המוטסת שלנו, המתפתחת. במהלך המחקר שערכנו, היתה לנו הזדמנות להשוות את הדוקטרינה הבריטית הנוכחית בנוגע לכוחות מוטסים, עם הדוקטרינה הצרפתית, עם הדוקטרינה הגרמנית, עם הדוקטרינה האמריקנית וינם הדוקטרינה הסובייטית. התרשמנו, כי בתקופה הקצרה, שבה היא קיימת, הפגינה חטיבה 6 את ערכו של כוח מוטס בגזרה המרכזית של נאט"ו. כן התרשמנו מהתפיסות של הצבא הגרמני בנוגע לעתיד הכוחות המוטסים, שלפיהן יהיו הכוחות המוטסים משולבים בקביעות עם מסוקים חמושים, עם מסוקי תובלה ועם מסוקים לסיוע קרבי.

אין אנו יכולים להרשות לעצמנו לפגר מאחור, ודרושה לנו תפיסה משולבת לכוחות היבשה ולחיל האוויר בנוגע ללוחמה מוטסת. יש לראות את ייעוד לוחמה זו בהבאת עוצמה קרבית למגע מהיר עם האויב, בתנועה באוויר של כוח, המסוגל לנהל קרב משולב באוויר, מן האוויר ועל הקרקע – עצמאית והן בסיוע לכוחות יבשתיים קונוונציונליים. גישה כזו מחייבת כוחות לוחמים וכוחות מסייעים משולבים, שיאורגנו לניצול הניידות של המסוק, גמישותו ועוצמת האש שלו. הפעלה מרוכזת של כוח גדול, המסתייע בכוח אווירי, תשיג הכרעה. עלינו לנצל את הממד השלישי כדי להשיג יתרון בתנועה, לחדור אל החוגים, שבהם מתקבלות ההחלטות אצל האויב, בשינוי מהיר של המאמץ העיקרי שלנו, במהירות גדולה יותר משיש ביכולתו להגיב. כוחות מוטסים מסוגלים לעשות זאת ברמה המערכתית במהירות רבה יותר מאשר עוצבות משורינות.

אם ברצוננו לנצל את התכונות הללו, על המפקדים בכל הרמות לחשוב במהירות רבה ביותר, ולהכין תכניות, שניתן לבצען על-ידי כוחות הנעים במהירויות מערכתיות וטקטיות גבוהות פי חמישה מן המהירויות של עוצבות

יש צורך במפקדת דיוויזיה, שתוכל לפקד על שתי החטיבות ועל טייסות המסוקים. הדיוויזיה צריכה להיות מסוגלת לפעול תחת פיקוד של קורפוס מקבוצת הארמיות הצפונית, ישירות תחת פיקוד המפקדה הצפונית עצמה, או בשיתוף-פעולה עם חטיבות סער אוויריות אמריקניות, או עם הדיוויזיה המוטסת הצרפתית. כן היא צריכה להיות מסוגלת לקבל ת"פ חטיבות משורינות, או חטיבות ח"ר. יש צורך במטה משותף לתכנון הסיוע הקרבי והתחזוקתי בשילוב עם העוצבה המארכת. אילו היו הדיוויזיה והיחידות המרכיבות אותה מתוכננות מלכתחילה למבצעים בכל הגזרה של קבוצת הארמיות, אפשר היה לצמצם רבות מבעיות התחזוקה, הנובעות מפעולה בגזרות של כמה קורפוסים. מפקדת הדיוויזיה צריכה לשקף את האופי הרב-לאומי ואת הזרות המשולבות של העוצבה. המצב האידיאלי הוא שהדיוויזיה תמומן על-ידי נאט"ו, אך זו יכולה להיות, לדעתנו, משימה חלופית למפקד ולמטה של דיוויזיית הח"ר 2.

חשוב לא למעט בערכן של הבעיות, הכרוכות בגיבוש עוצבה כזו. יש להשתמש בדמיון על מנת לבחון מבנה ארגוני חדש, תפיסות מבצעיות חדשות וטקטיקה חדשה. הכוח האווירי של נאט"ו משולב כבר עתה ברמה רב-לאומית במפקדת חיל האוויר הטקטי, אבל רוב כוחות היבשה מרוכזים עדיין בקורפוסים על בסיס לאומי. את הכוחות המוטסים יש להפעיל במקום, שבו הם משתלמים ביותר: בצורה מרוכזת, וברמה המערכתית של המלחמה.

סיוע כבד לכוחות מוטסים קלים יובא על-ידי מסוקי הכוח הקל בשלבים הראשוניים של הקרב.

משוריניות. מוטב להקדים ולהתמודד עם האתגר, שבפיקוד על עוצבה מוטסת, שיש לה מן המשותף עם יחידה של חיל אוויר לא פחות משיש לה משותף עם עוצבה יבשתית. יהיה צורך להדריך את כל כוחות היבשה בלוחמה ממוכנת-אווירית (Air-Mechanized).

אל יופתע הקורא מכך שאנו מצדדים בדעות של גנרל ד"ר פון זנגר אונד אטרלין המנוח, שלפיהן יש לרכז את כל האמצעים המוטסים ברמה המערכתית, ולהפעילם לא לשם שיפור התכליתיות של הזרועות ושל העוצבות הקיימות, אלא עצמאית, כדי ליצור ממדים מבצעיים חדשים. אם הפוטנציאל של הכוחות המוטסים יבוזבז, בגלל סיפוחם לעוצבות קונוונציונליות בעלות ניידות מערכתית מוגבלת, נחזור על השגיאות, שעשו השמרנים בצבא הבריטי בשנות העשרים ובשנות השלושים, אשר ניסו להגביל את ניידות הטנק בהתאם לניידות של חייל הרגלים ושל הסוס.

אין ספק, תקום התנגדות לשינויים בגלל שמרנות טבעית ובגלל שהשינויים כרוכים בהוצאות. יש להניח, כי בעלי אינטרסים מוקנים רבים ימצאו להם נושאים משותפים כדי להתנגד לפיתוח כוחות מוטסים לאומיים ורב-לאומיים גם יחד. ראוי לציין, כי צבאות לאומיים נוטים לאמץ באירצון רב התפתחויות טכניות, המשתלמות רק ברמות מעל קורפוס. אין זה הופך את ההתפתחויות הללו לחשובות פחות. עבור כל הפיתוחים

(סוף בעמוד 42)

למעלה: הכוחות המוטסים הבריטיים משתמשים במסוקי תובלה לינקס.
למטה: הכוח העיקרי של הכוח לתגובה מהירה של נאט"ו הנו קורפוס רב-לאומי, שיש בו דיוויזיות שריון וכוחות מוטסים קלים.

